

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼՎԱՐԻՍ

Տարեկան 12 ֆր.

Վեցամսեայ 6 ֆր.

ԱՐՏԱՍՍԱԶՄԱՆ

Երկու քիւր միկ ծառով

Տարեկան 14 ֆր.

Վեցամսեայ 7 ֆր.

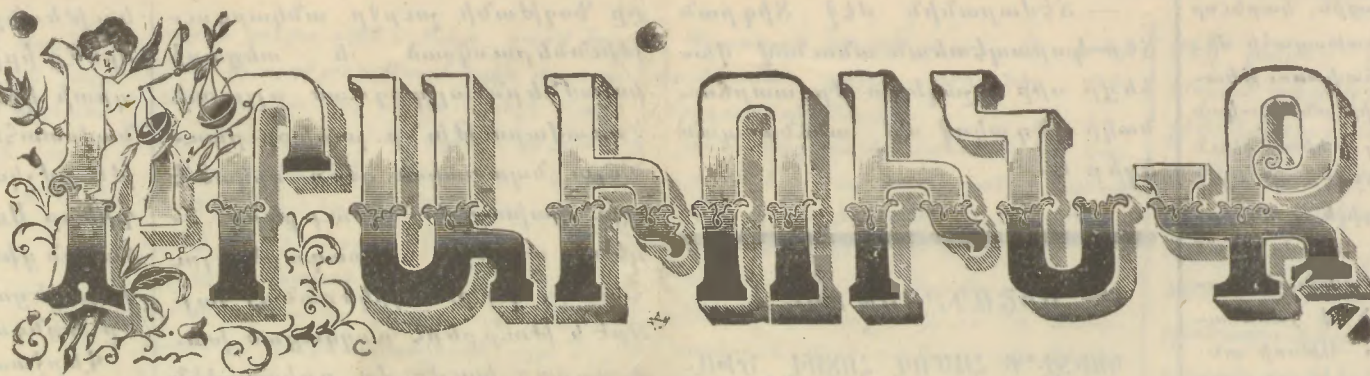
ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Ժոյս

Վեցամսեայ 1.50 »

ԿԱՆԽԻԿ

Մանուցման տողը
20 սանրիմ

ԻՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏՈՐԱՅԻՆ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔԵԼԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

Redaction du Journal
«Iravounk»
VARNA (Bulgarie)
Редакция
на ВѢСТНИКЪ
«Ар ВУНК»
ВАРНА
Դրուքիւնք եւ չեն
«րուքիւնք»

ՍԱԿԱՐՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

Այս վերտարութեամբ «Ձայն» հայրենեացի մէջ կը կարգանք հետեւեալ խմբագրական յօդուածը որ Պուլկարիոյ հայ գաղթականութիւնը այսօր չափազանց յուզող զինուորագրական խնդրոյն շուրջը կը դառնայ և հետեւապէս լաւ դատ մըն է բոլոր հայ գաղթականներուն և մասնաւորապէս զինուորականութեան խուսափիլ ուղղով մեր կարգ մը երիտասարդներուն :

«Ազատ Բէմ»-ն առնելով անցեալ շաբաթ հրատարակեցինք, թէ Պուլկար կառավարութիւնը բացարձակապէս արգիլած է օտարահայտակ հայերու իր երկիրը մտնել :

Այս լուրը մտահոգիչ եւ ծանր հանգամանք մը կը պարունակէ, որուն վրայ կ'արժէ անդադառնալ գիտնալու համար, թէ ի՞նչ հաւանական պարագայ կրնայ մղած ըլլալ Պուլկարիան հայերու հանդէպ այսպիսի դիրք մը բռնելու :

Մտանքն ծանօթութիւն ունեցողի մը պէս հեղինակութեամբ խօսելու յաւակնութիւնը չունինք այժմ խնդրոյն մասին, սակայն չենք կրնար կարծիք մը չի վտանգել, մինչեւ որ Պուլկարիան իր թերթերը հարկաւոր բացատրութիւնները հայթայթեն մեզի :

Մենք չենք հաւատար, ինչպէս շատերը, թէ թուրք կառավարութիւնը կրնայ մատ ունեցած ըլլալ այս գործին մէջ, ու թրք-Պուլկարական պատերազմի մը հաւանականութիւնները ծանուցանող վերջին հեռագրաւորները մեր կասկածը կը զօրացնեն Պուլկարիոյ մէջ յեղափոխական կազմակերպութիւններու գոյութիւնն ալ չի կրնար պատճառ եղած ըլլալ կը թուի մեզի :

Կոտորածներու ատեն գաւառներէն եւ Պուլսէն մեծկակ թուով հայեր ապստանեցան Պուլկարիա, որ թէեւ հազիւ իր բնիկ ժողովուրդը ապրեցնելու կարող, հիւրընկալեց եւ խնամեց զանոնք, թուրքիոյ բարբարոս վարմունքը եւ այդ առթիւ հայերու զգացած արգրազայրութիւնը, ատելութիւնն ու զգուշանքը իրաւամբ պարտէին յոյս ներշնչել Պուլկար կառավարութեան, թէ հոն ապաստանող հայերը լաւ քաղաքացիներ պիտի ըլլային, եւ կատարէին իրենց պարտականութիւնները :

Օր մը Պուլկարիա ուզեց թուրքերէն փախչող հայերէն զինուոր առնել, ինչպէս կ'ընէր արդէն անոնց Պուլկարահայտակ հայրենակիցներէն :

Ի՞նչ կը կարծէք թէ հայերը ըրին : Փոխանակ սիրով պատասխանելու զինուորագրական այս կոչին, որ բարեկամ կառավարութեան մը կողմէն կուգար անոնք գացին, եւ իբրեւ թրք-քահայաակ, աջակցութիւնն ու պաշտպանութիւնը խնդրեցին թուրք կառավարութեան ներկայացուցիչին :

Ասիկա բացարձակ անարգանք մըն էր Պուլկար կառավարութեան դէմ, եւ նախատինք մը հայուն, որ բարեկամութիւն մը չի փոխարինելու համար իր նախորդ դանիճին ձեռքը կը համբուէր : Պուլկարահայտակ հայերը իրաւունք ունէին տեսակ մը պիտանքով վերաբերուելու, ինչպէս որ ըրին, իրենց ապաստանախնդիր եղբայրներուն հետ : Ու զարմանալու չենք, եթէ Պուլկար կառավարութիւնը այսօր հայամեծ քաղաքականութիւն մը կ'որդեգրէ :

Պարտականութիւն խուսափելու փափաքը ընդածին ըլլալ կարծես հայերուն համար, ինչպէս բոլոր մակարոյժ կենդանիներուն : Անոնք միեւնոյն ընթացքը կը բռնեն հոս, Ամերիկայի մէջ ալ :

Միացեալ Նահանգները միակ երկիրն է ամբողջ երկրագունդին վրայ, ու ազատութիւնն ու հաւասարութիւնը գործնական հիմքու վրայ գրուած են, եւ ուր քաղաքացիները ամենալայն իրաւունքները կը վայելեն երկրին կառավարութեանը մէջ : Բոլոր մեծ ու պզտիկ պաշտօնականները քուէով կ'ընտրուին, ու Ամերիկեան Սահմանադրութիւնը կ'ընթէ տարբերութիւն չը դնէր հարուստին եւ աղքատին, նախագահին ու ամենահասարակ գործաւորին, բնիկին եւ օտարականին քաղաքացիութեան իրաւունքին, եւ քուէին մէջ :

Հայերը կրնան վայելիլ բոլոր այս արտօնութիւնները շատ պզտիկ պարտականութիւններ կատարելով : Զինուորագրութիւնը կարեւոր է հոս, եւ զինուորագրուողները լիովին կը վրձարուին : Ոչ-կալուածատէր քաղաքացիի մը պարտականութիւնն է տարին երկու տուր գրելով մար մը տալ կառավարութեան : Ասով անիկայ իրաւունք կ'ունենայ մասնակցելու քուէարկութեանը :

Շատ մը հայեր քաղաքացի կ'ըլլան լոկ իրենց անձնական չափն : համար, ինչպէս իրենց կիւնք, զաւակները կամ նշանածը զիրուքեանը բերելու, եւ կամ կալուած մը ծախելու, ու երբէք չեն մտածեր պզտիկ ծոռայութիւն մը մատուցանել Ամերիկայի : Գանի, քանի անգամ հայեր խայտառակուած են Ամերիկեան դատարանին առջեւ իրենց գլխավորէն խուսափիլ ուզելով, կը քաւէ յիշել պարագան հարուստ հայու մը, ու չուզեր իր

տուրքը վճարել՝ առարկելով, թէ դրամ չունի : Այս մարդը կը ձերբակալուի, ու բանտ տարուելու ատեն իր աղոտ մորթին վրայ կապուած 1000 տուր կը գտնուի : Դատարը իրաւագործ կ'ընէ այս մարդը :

Մենք կը կարծենք թէ ամեն ազգ մեզի պարտական է. Ամերիկացին ալ, Ֆրանսացին ալ, Ամերիկացին ալ, Ինչու : Որովհետեւ ջարդուած ենք, որովհետեւ Գրիստոնեայ ենք, եւ մանաւանդ, որովհետեւ... կուլանք : Բոլոր ազգերը պէտք է որ պաշտպանեն մեզ, խնամեն մեզ, ազատեն մեզ, որ մենք վարձատրենք զանոնք մեր մշտաբոլոս արքունիքներով :

Մակարոյժ մտաբաններու մտածում :

30,000 հայեր կան կ'ըսուի Ամերիկա, բայց քանի՞ հատ հայ պաշտօնեայ կը գտնուի կառավարական շրջանակներու մէջ, իտալացիին չենք հաւնիր, ոճրագործ՝ գինեմոլ եւ անիլիանական կը գոչենք զայն, մենք՝ բարի, սուրբ եւ հիւններս, սակայն այսօր իտալացիները կառավարական ամեն պաշտօններու մէջ ալ կը գտնուին : Անոնք թուական ատաւելութիւնը բան մը չէ, որովհետեւ եթէ մէկ միլիոն իտալացիները 1000 պաշտօնեայ կրնան ունենալ՝ 30,000 հայերը գէթ 30 հատ ունենալու էին :

Գաղտնիքը հոն է որ իտալացին Ամերիկեան քաղաքացի կ'ըլլայ եւ կը ջանայ քուէ տալու իրաւունքներէն օգտուի իրմէ պահանջուած ծառայութիւնները մատուցանել, Հայը կը ջանայ կրցածին չափ օգտուի Ամերիկայէն, եւ անիկին մը քաղաքացի մատնեց լոկ յաղթական :

«Ամեն բան ձեր ստանալ», ահա նշանաբանը հայուն, որ յօժար ու պատրաստ է սեռնելու, եթէ գլխաւորաբար պատանք մը շնորհուի իրեն :

Առտուն երբ կանուխ կ'արթնանք մեր բերանը Ամերիկեան կառավարութեան կը բանանք խնդրելով որ միջամտութիւն մը ընէ, եւ սանձէ թուրքը մեզ չարչիկելէ եւ մորթելէ, բայց ամբողջ օրը ամենաչնչին ծառայութիւն մը չենք մատուցանիր այս երկրին :

Ու այս ծառայութեամբ ամենէն շատ օգտուողները դարձեալ մենք պիտի ըլլանք, երբ 10 կամ 20 հազար քուէներ տալու իրաւունքը ստանայինք, չէ՞ք կարծեր, թէ Հանրապետական կամ Ուսմանական կուսակցութեան աջակցելով պիտի կրնայինք հայանպաստ քաղաքականութիւն մը ապահովել : Ամերիկայի մէջ կ'ապրինք մը չենք ապրիր, բան մըն ենք, ու բան մը չենք :

Եթէ Ամերիկեան Պուլկարիոյ պէս պզտիկ եւ աղքատ երկիր մը ըլլար,

գուցէ շատոնց փակէր իր գունները հայերու դէմ, իբրեւ անպէտք գաղթականներ :

Կարելի՞ է հաւատալ, թէ օտար երկրի մը մէջ մակարոնական կենք մը վարել ջանացող հայը, իր հայրենիքին մէջ պիտի կրնայ ճշմարիտ քաղաքացի մը պարտաճանաչութիւնը ունենալ : Մտաբանութեան վարժուած մարդ մը մէկ օրէն միւսը առատաձեռն չի դառնար :

Անոնք որ իր ապրած երկրին չահերուն չի ծառայելով ազգասիրական գործ մը կատարելու պատրանք կ'ունենան, թող հասկնան որ պարտազանցները կրնան մակարոյժ ըլլալ, սակայն ոչ թէ ազգաբեկներ :

Այսօրուան ճշմարիտ եւ հաւատարիմ քաղաքացիութիւնը հայրն է վաղուան հարազատ եւ ազգային քաղաքացիութեան :

Հայերը հաւանալու են ասիկա :

ԷԶՄԻԱԾՆԵՆ

Էջմիածնի տնտեսական աննախանձ լիճակը դարձանելու համար վեհ. Կաթողիկոսը յատուկ կոնդակով մը հրաժայեց է Սուրբ Ենեան արքեպիսկոպոսին շուտով միաբանական ժողով գումարել և խորհրդակցել վանքին ներքին կառավարութեան ու տնտեսական դրութեան մասին և ժողովին որոշումները հաշուրել իրեն :

— Լուր կայ թէ Կաթողիկոսը ի մօտոյ նոր կոնդակ մըն ալ պիտի հրատարակէ, որով պիտի հրամայէ բոլոր ծխատէր քահանաներուն կաղմել իրենց ծովաբու մանրամասն ցուցակը և պատրաստել ընտրելու իրաւունք ունեցողներու ցանկը 21 տարեկանէն սկսեալ :

— Էջմիածնէ Մշակի կը գրեն սեպտ. 7 թուականաւ թէ Միաբանական ժողովը գումարուած է և հետեւեալ քրկաւ բանաձեւերը ընդունած :

1) Միաբանական ժողովը ինկատի առնելով, որ Մայր Աթոռի տնտեսական բարեօրոճմը սերտ կապ ունի այն ընդհանուր խնդիրների աջողութեամբ հետ, որոնք կաթողիկոսական նախորդ երեք կոնդակներով հրապարակված զրգովներն եւ կենսական փոփոխ

փակմամբ անկատար մնացին, կարելի է համարու մարտական նախագահի միջոցով խնդրել նորին վեհափառութեանը, որպէսզի բարեհաճէ իր անմիջական տնօրինութեամբ պարզել ի գիտութիւն հայ ժողովրդեան՝ թէ ինչպէս պէտք է կարգադրվեն այժմ վերոյիշեալ խնդիրները : 2) Միաբանական ժողովրդ կարելի է համարու միաժամանակ ընտրել 7 հոգուց բաղկացած մի յանձնաժողով, որը քննէ Մայր Աթոռի տնտեսական ներկայ վիճակը, պարզէ թէ ինչ պատճառներով է առաջ եկել քայլաւոր եւ խանգարում մը այս մասում եւ թէ ինչ միջոցներ պէտք է ձեռք առնել անտեսական վիճակը բարւոյնելու համար : Ինչպէս որոշէ ներքին կառավարութեան համար այնպիսի կանոններ, որոնցով Մայր Աթոռի իւրաքանչիւր հաստատութեան վարչութիւնը յանձնված լինի միաբանութեան կողմից ընտրված եւ նրա առաջ պատասխանատու անձերին :

— Այսպիսով քահանաներու կրկնամուսնութեան խնդիրը վերջնական լուծում չէ ստացել : Այս մասին Միջակ կը տեղեկանայ, թէ իբրեւ համազգային նշանակութիւն ունեցող խնդիր մը կաթողիկոսը մտադիր է գիտել այդ առթիւ երուսաղէմի եւ Պոլսոյ պատրիարքներուն, Սիսի եւ Աղթամարայ կաթողիկոսութեանց, Ամբրիկայի, Եւրոպայի եւ Ռուսաստանի բոլոր թիմակալ առաջնորդներուն եւ սինոդին ու հարցնել անոնց կարծիքները, որմէ յետոյ միայն վերջնական լուծում տալ այդ խնդրոյն :

— Ինչպէս յայտնի է, հանգուցեալ կետր ժողովէն ընդունուած դպրոցական ծրագրի մասին ժողովը որոշեւ է կրօնի տասը պարտաւորիչ չընել դպրոցներու մէջ այն աշակերտներուն, որոնց ծնողները չեն փափաքիր որ իրենց զաւակները կրօնքի դաս առնեն : Կաթողիկոսը թէեւ ծրագիրը հաստատել է, բայց հրամայել է կրօնի դասաւանդութիւնը անխտիր պարտաւորիչ ընել բոլոր լուսաւորչականներու համար :

Ա. ԵՐԱՆԻՆԻ

16

ԱՐԱՋԱԿԱՊԵՏՐ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

— — —

ՃԱՋՎԱՐ-ՊԵՆ

(Շար. նախորդ թիւէն)

Ճահվար պէկ այս խորհրդածութեան մէջ, ահա՛ ներս մտաւ միջահասակ, գէր, գինեթոյր այտերով, ծաղկաւեր դէմքով, սեւ մորուքով, ճաղոտ ճակատով, խոշոր ու կապտադէղն շրթներով, ննջալի աչքերով եւ զինուորական նամակաւ անձ մը որ վարի փաշայի ետէք պէկն էր :

Կեղծ բարեւէ մ'ետքը, կակուղ միտարի մը վրայ նստեցաւ ետէք պէկ ու յայտնեց վարի փաշայի համակրու-

— Ճէմարանին մէջ Տիգրան Տէր-կարապէտեան անունով վանքի որբ աշակերտ մը ատորճանակի գնդակով մը անձնասպան եղեր է :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՒՋԷՊԻ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ԵՒՄԻՆՈՏ ԵՒՆԵԼ ԽՆԴՐԵՑԻՔ ԱՄԵՆ ՏԵՂ Մ. ԹՈՎԱՐԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԻ ԵՒՄԻՆՈՏ ԳԼԱՆԻԿՆԵՐԸ :

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գողթան գաւառին մէջ տակաւին թուրքերը կը շարունակեն անկարգութիւններ ու սպանութիւններ գործել : Ագալիսէ կը գրեն. «Թուրքերը մահուան սպառնալիքով ոչ միայն կարգիլն մեզ համար ուտելիքներ բերել շրջակայնէն, այլ եւ երեւնէն մեզ համար զրկուած հացը չեն թողուր : Դիմելով մեզ, քառասուն օրէ քի վեր թուրքերը հայոց դէմ խիստ պոյքոտ ըրած են : Սեպտ. 6ին Աղի մօտ զինուած 30 թուրքեր յարցակած են ալիւր տանող 6 հայ ֆուրկօններու վրայ, սպաննած են 2 հայ եւ 6 հայ վիրաւորած բոլորը կողոպտած ու 8 ձի քշած : Սահմանապահ պահակախումբը վրայ հասնելով, չարագործներէն 2ը բռնած է, ձամբաները բոլորովին փակուած են, թղթատարութիւնը չը գործել, եթէ այսպէս շարունակուի շարքի մը սովը կը ըսկսի : Կը խնդրէ հասարակութիւնը փոխարքայէն որ ուժեղ միջոցներ ձեռք առնէ ապահովութիւնը ու հաղորդակցութիւնը վերահաստատելու համար : Հայ ընտանիքներ գաղթել սկսած են :»

Ձանգեղուրի գաւառին աւերուած գիւղերէն փախչող թուրքե-

րը Գողթանի շուրջը անկարգութիւններուսկած եւ տեղացի իսլամներն ալ գրգռած ըլլալով, կառավարութիւնը չարիքը բռնալու նպատակաւ զօրք զրկած է այդ փախտական թուրքերը իրենց տեղերը վերադարձնելու համար. զօրքին կրկերանայ հայերէ եւ թուրքերէ բաղկացած խաղաղարար խումբ մը բրիտանական հետ :

— Գոյիսէն սեպտ. 9 թուով կը գրեն թէ Մինքենտցիները կառավարութիւնէն խնդրել են պաշտպանութիւն, որպէսզի կարենան արտերը հնձել : Անոնց խաղախներ տրուել է, որոնք պիտի մնան գիւղացիներուն մօտ մինչեւ որ հունձքերը բոլորովին վերցնեն :

— Բեդրսպուրի թաղ խորհուրդը Ձանկեղուրի գաւառին կարօտեալներուն կարեւոր նպատակ մը յատկացնել որոշած է :

— Աստրախանի հաքուր դպրոցը բացուած է, կաթողիկոսը հեռագրով ուրախութիւն յայտնած է օրհնութիւն կարգացած է :

— Նուխու գաւառի մէջ թուրքերը շրաղաց մը մտնելով, ալիւրը, գոմէշներ եւ երկու հայեր տարած են : Այս երկուքին համար 400 ռուպ, փրկանք պահանջած, ձամբաները ապահովութիւն չկայ, ամեն օր ճամբորդներ կը կողոպտուին, կառավարութիւնը թոյլ կը վարուի աւազակները ոչնչացնելու եւ ճամբաները ապահովելու մասին :

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Երիկամուռքի քաղցկեղ

«Թանի սեպտ. 24 թիւին մէջ կը կարգանք :

Հակառակ վիէննաի Աւստրիական(1) դեսպանատան անցեալ օրուան տուած լաւատես տեղե-

պէկին հետ քաղաքը իջնէք ու անձամբ ստանաք զայն :

Կուսակալ Վանայ նահանգին ԹԱՀԻՐ

1895...

Վան-Քաղաք

Ճահվար պէկ գրութիւնը կարգալէն ետքը ծալից գայն ու մէկ կողմ գրաւ առնակ մը տրտմութեամբ զօր վալիի մարզը չը կրցաւ նշմարել :

— Վաղը չ'ի պիտի կրնամ ձեզի հետ ընկերանալ, ըսաւ Ճահվար պէկ, որովհետեւ կարեւոր գործ մը կայ եւ ես ստիպուած եմ հոն ելլալու :

— Ե'րբ կրնաք դալ, հարցուց ետէք պէկ :

— Գուցէ՛ երեք օրէն... յայտնի չ'է : Միայն թէ իմ կողմէն չ'որոշակալութիւն մատուցէ՛ք ձեր վեհափառ տիրոյ :

— Գլխուս վրայ, Ուրեմն ես այսօրուէն կը վեհադատնամ, նկատել տուաւ ետէք պէկ :

— Դուք գիտէ՛ք... միմիջեց Ճահ-

կութեանց — տեղեկութիւններ՝ որոնք իբր կարգապահական բանք պիտի կրկնուին անշուշտ — ամենալատահալի աղբիւրէ կիմանանք թէ բժշկական վերջին խորհուրդները Սուլթան Համիտի առաջնական վիճակին նկատմամբ խիստ վրդաւեցուցիչ եղբակացութեան մը հանգած են :

Վերջապէս Սուլթանը բռնուած է երիկամուռքի քաղցկեղէ մը՝ որ անտանելի է. այս հիւանդութեան ընթացքը ընդհանրապէս մահուամբ կը վերջանայ տարի մը իսկ չի տեւած :

Կ. Պոլսէն սեպտ. 24 թիւով կը գրեն Գողթնէ Էօթօքէէնի

Կրնալ ձեզ վստահեցնել թէ Սուլթանին հիւանդութիւնը բընաւ չէ մեղմացած ինչպէս կը ջանան հաւատացնել դեսպաններու հաղորդագրութիւնները, Ապտիւլ-Համիտ այն աստիճան կը տառապի իր գահուն յաջորդութեան հոգովը որ անկարելի կընէ իր հիւանդութեան մեղմացումը ծածկելու համար իր առողջական վիճակը : Արդէն բաւական ժամանակէ իվեր ամենա մեծ ճիգեր կընէ եւրոպական դեսպաններու ընդունելութիւնը շարունակելու համար, եւ այնչափ ծանրացած է վիճակը որ իրեն անկարելի պիտի ըլլար զանոնք ընդունել, եթէ միմիայն մէկ քանի վայրկեանէ աւելի ոտքի վրայ կենալը հարկ ըլլար :

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԱՐՄ ՕԹ

ԵՒ

ՇԵՂՈՂԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱՆԻ

Մարզ միջին հաշուով 20) անգամ կը չնչէ վայրկեանը. կամ 28,800 անգամ ամեն 24 ժամու մէջ :

վար պէկ :

Վալի փաշայի մարզը մեկնեցաւ երկու ժամէն ետքը :

— Հըր՛մ... կը հասկնամ, բացառանջեց Ճահվար պէկ ինքնիրեն, վալի փաշան իր աւերակներու մէջ լացող ժողովուրդ մը կոտորել կուզէ իմ մարդիկներովս եւ անոր փոխարէնը վեհափառ Սուլթանին նշանը կը խոստանայ ինքի... Այս է իր նպատակը : Բայց չը գիտեր թէ Ճահվար պէկ գահուն մը չ'է եւ մարդկային անմեղ աւերակով չը սնանիր. չը գիտեր թէ աւերակ խիղճը խղճուած չ'է իր մէջ ու անոր ձեռքը վարժուած չ'է գերի մը հացը թունաւորելու : Ո՛չ ո՛չ... եթէ երբէ՛ք այս շողոքորդ ձեւերէն ետքը, բռնութեան տակ ալ դրուիմ, դարձեալ անդրդուելի պիտի մնամ ու պիտի մերժեմ ամեն տեսակ միջոցներու գիմելէ : Տէր Աստուած, ա՛յ ի՞նչ մնաց ֆլաներուն... ահա՛ իր տուէն որ աւերակ է, ահա՛ իր դաշտը՝ որ կը մնայ առանց վարելու... ահա՛ իր շապիկն անգամ

Անշուշտ կարելի էր ըլլալու է մարմնոյ որեւէ մէկ պաշտօնէութիւնը, որ այս անընդհատ գործնէութիւնը կը պահանջէ գիշեր ու ցորեկ: Եթէ կարճ ժամանակի մը համար նոյն իսկ օդէ զրկուի մէկը, հեղձամահ ըլլալու, զգացում մը յառաջ կուգայ անմիջապէս, ու եթէ մի քանի վայրկեան հետ օդ չհասնայ թուր թոքերուն՝ մահը անխուսափելի է:

Պատահած է որ կարճ ժամանակի մը մէջ բազմաթիւ անձինք միեւնոյն անմաքուր օդ շնչելուն պատճառաւ՝ Բալ կուծայի Սեւ Մակ կոչուած արգելաբանին մէջ փակուած 146 անձերէն 123 հատը մեռան մէկ գիշերուան մը մէջ: Օսթէլլիի ձակատամարտէն յետոյ բանտի մը մէջ խնուած 300 Աւստրիական բանտակալներէն 260 հատը մեռան արագօրէն: Մեծ բազմութեամբ ճամբորդներ ունէր չորհնաւ մը իր մէջ, երբ փոթորիկի հանդիպելով՝ վարը ամրափակեց իր պարունակած ամբոխը որուն մեծ մասը մեռած գտնուեցաւ կափարիչը բացուելու ատեն: Մահացու հանգամանք մ'ունի այսպէս անգամ մը շնչուած օդը, որով հետեւ ոչ միայն կը սպտի անոր պաշտօնական կենսատու թթուածինը, այլ նաեւ կ'ապականուի ան արտաշնչուած ամթային թթուով եւ գործարանաւոր նիւթերով, որոնք թոյններ են իսկապէս:

Սովորական պարագայից տակ այնքան յամբարէն կ'ապականուի շնչուած օդը, որ չենք զգար անոր թունաւոր ազդեցութիւններն մեր վրայ: Մեր հոտառութիւնը կը ընկնայ ու կ'անըզգայանայ, մտաւոր թուլութիւն մը, տեսակ մը թմրութիւն եւ կամ թերեւս գիտեցողութեան թուլութիւն տակ, եւ սակայն ուրիշ պատճառներու կը վերագրենք այս անսովորականը: Շատ մը անձերու այս անկարողութիւնն է օդի միջոցաւ յատկութեանց գիտակցելու, որ այնքան անտարբեր կ'ընէ զիրենք տան կամ գործատեղիներու օդի փոփոխութեանը մասին:

Յուր օդի հոսանքներուն դէմ այնքան զգայուն են չատեր, որ հոգ չեն ընել իրենց շնչած օդին թարմութեանն ու մաքրութեան վրայ, բաւական է որ չմտնեն ան իրենց մարմինը: Երբ պաշտօնային պայմանք, ոչինչ աւելի բնական կ'երեւի իրենց քան փակել զուռն ու պատուհանները, եւ արգելել մուտքը:

Նոյնի որ մարմինը ծածկէ: Աս ինչ անխղճութիւն է... աս ինչ վատութիւն է: Ինչ կը նշանակէ «երկրին ու թագաւորին ծառայութիւն մատուցէ՞ք»: Ո՛չ ապաքէն «սպաննեցէ՞ք... կոտորեցէ՞ք... բնաջնջ ըրէ՞ք Ֆլանդրը» ըսել կուզէ:

Ու խղճամտ ճանվար պէկ բարկութեամբ մը ձեռքը կուրծքին զարնելով գոչեց.

— Երբէ՞ք... երբէ՞ք... վատ է այն ձեռքը, որ անմեղ արեւնի մը մէջ կը թաթխէ: Ես կերպնում իմ նիւքահիս վրայ, իմ զաւակներուս կանաչ արեւուն վրայ, իմ պատուոյս վրայ ու իմ Աստուծոյս վրայ: որ բոլոր ուժովս պիտի պաշտպանեմ յոյակայ հայաբնակ գեղերը ու չի պիտի թողում Ֆլանդրի մը քիթն անգամ արիւնի:

Ճանվար պէկ բոլոր գիշերը չը քնացաւ: Կը մտածէր այն միջոցներու վերայ, որոնցով պիտի յաջողեր իմ ցեղակից քուրտ պէկերու հետ համաձայնել ու կառավարութեան ծրագիրը

զուրաի ցուրտ օդին: Բայց ասով քոչ միայն կ'արգիլուի թարմ օդին մուտքը սենեկին մէջ, այլ զուրս ելնելէ կ'արգիլուի արտաշնչուած օդը եւ կը պահուի սենեկին մէջ կրկին ու կրկին ներշնչուելու համար: Մարդիկ որ չը պիտի ուզէին երբեք լուացուի ուրիշներուն անգամ մը լուացուած ջրովը, յաճախ ներս կը շնչեն ուրիշներուն կրկին ու կրկին արտաշնչած օդը: Բընախօսական տեսակէտով հազիւ միայն կ'ընայ համարուիլ առաջին գործողութիւնը, միջոցաւ բուն իսկ կենաց գէժ կը սպառնայ երկրորդը:

Հաշուուած է թէ անմաքուր օդ չընչելէ յառաջ կուգայ մահերու ամբողջութեան 40 առ հարիւրը:

Որչափ ատեն որ խոնամբոս քաղաքներու մէջ բնակին մարդիկ ինչպէս բոլոր քաղաքակիրթ ազգեր, հարկաւորապէս պիտի ստիպուին քաղաքականաւ օդ շնչել չափով մը: Ամենակենսական կարիւրութիւն ունեցող խնդիր մըն է, որ երեւնի, կարելի եղածին չափ թարմ օդ հայթայթել, եւ անմաքուր օդին ալ, քանակը իր նուազագոյն կէտին իջեցնել: Թարմ օդ ստանալու յուսադոյն կերպն է իւրաքանչիւր անձի համար այնչափ մեծ ծաւալով օդ հայթայթել որչափ գործնական է:

Սովորական պարագայից տակ, իւրաքանչիւր անհատ իւր 400 խորանարդ ոտք օդի մը կարօտի՝ ամեն 24 ժամու մէջ, եւ 400 խորանարդ ոտք միջոցի պէտք ունի ամեն դպրոցի կամ դասարանի մէջ, 300 խորանարդ ոտք միջոցի՝ իր նշարանին մէջ, եւ 400 խորանարդ ոտք միջոցի՝ իր բնակարանին կամ գրասենեակին մէջ, եւ 1000 խորանարդ ոտք միջոցի իր աշխատանոցին կամ մարզարանին մէջ: Իւրաքանչիւր անհատի համար օդի այսքան մեծ ծաւալ մը եթէ ապահովուի նոյն իսկ, չուտով պիտի ապականուի եթէ չի փոխուի յաճախ:

Սենեակի մը օդը փոխուելու ամենալաւ կերպն է ատեն ատեն բանալ պատուհաններն ու դուռներ եւ թոյլ տալ որ ներս փչէ հովը: Գրաւուած սենեկի մը պատուհանները բաց թողուելու են միշտ՝ քիչ մը վեր եւ քիչ մըն ալ վարի կողմէն: Օդի ներս խուժող հոսանքներէ պաշտպանուելու համար կրնայ մարդ նեղ տախտակ մը երկնցունել պատուհանին յատակը, որով գէպի վեր կուղզուի օդի հոսանքը: Նոյն նպատակին կրնայ ծառայել վառարանը մը պատուհանին վերի կողմը:

Նը գործողութիւն: Առտուն, դեռ արեւը չը ծագած, ուղղակի Տէրէ-պէկ կոչուած գիւղը գնաց, ուր կ'ապրէր Մահմուտ աղա անուով քուրտ մը: Տէրէ պէկ թըրքէշանի արեւմտեան կողմը կը գտնուէր: Քսան տունի չափ հայեր կային հոն, որոնք թալանի սարսափէն ազատ մնացած էին, շնորհիւ Մահմուտ աղային:

Ճանվար պէկ իր խիզախ նժոյգը կեցող Մահմուտ աղայի տան դուռին առաջը:

— Բարո՞վ, բարո՞վ, միմիջեց Մահմուտ աղան՝ իր ձեռքը Ճանվար պէկին տալով:

— Կարօտեցայ ձեզ, նկատել տուաւ Ճանվար պէկ մտերմական ձայնով մը:

— Աչքի՞ս վրայ, գլխո՞ւս վրայ, հրամայեցէ՞ք: Ու երկուքն ալ առանձնացան Մահմուտ աղայի տունին կից շինուած հիւրանոցը, որ բաւական կրկիկ ու զարդարուած էր:

Օգտակար կրնայ ըլլալ մի քանի գործնական գիւղարութիւններ ընել շնչողութեան մասին:

Սենեակից բարեխառնութիւնը կարելի եղածին չափ մօտ պահէ ապրած երկրից կլիմային միջին բարեխառնութեանը: Առողջութեան եւ գործի համար ամենալաւ բարեխառնութիւնը կը գտնուի Ֆարէնհայթի 60 ու 70 աստիճաններուն միջեւ: Բայց «օճախներ» նախընտրելի են յայտ գող վառարաններ: Երբ չորհով կը տաքնայ սենեակը լաւ է աման մը ջուր պահել անոր վրայ, որպէս զի ջուրին շոգիացմամբը նուազի օդին չորութիւնը:

Շատ աւելի առողջապահական ինչպէս եւ խնայողական է հանգրծեղինաց յաւելուածով մարմինը տաք պահելու ջնալ քան թէ սենեակին տաքութիւնը աւելցնելով, երթասարքաց ու քաջառողջ անձանց համար շառունակական ցուրտէն աւելի միասակար է շարունակական տաքութիւնը:

Միշտ ոնգաց մէջէն չնչելու ունակութիւնը մշակէ: Յուր օդին մէջ մի խօսքի՝ տաք սենեկէ մը դուրս ելլալէ՞ք անմիջապէս յետոյ: Միւս կողմէն ալ լաւագոյն է անմիջապէս տաք սենեակ մը չերթալ՝ գուրաւ ցորտ օդին մէջ վազելէ կամ որեւէ մարզանք կատարելէ վերջ: Աստիճանէ որեւէ մին գէշ պաղի մը զգացումը յառաջ պիտի բերէ գլխուղ մէջ:

(Մեղացեալը յաջորդով)

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՎԻՐԱՍԻՐ

Վերջերս Սուլթանին կեանքին դէմ նոր դաւադրութեան մը մասին երբէմն եւրոպական թերթերու տուած լուրը Գուրնիէ Էօնօքիէն կը հաստատէ սապէս:

Այդ թերթերու հաղորդած դաւադրութիւնը ստուգել գործադրուած է: Հակառակ աներեւակայելի նախազգուշութիւններու որոնք շարունակի գործ կը դրուին երկտեղ-Բէօշլիի մէջ որպէսզի հոն ինչ ուր կարցնի կը դառնայ պալատին սեմերէն դուրս չիմացուի, մենք ի վիճակի ենք հաստատելու, Օսմանեան կայսրութեան

մէկ բարձր պաշտօնեային մեղտուած տեղեկութեանց համեմատ, թէ՛ Ապտիլ Համիտ ուսէն վէրք ստացածէ—բայց ոչ ծանր—սպայի մը կամ թիկնապահ քիւրտ ղինուէրի մը բէվօլվէրի մէկ հարուածէն: Իզուր են բոլոր թուրք ղեսպանատուներու հերքումները թէ դաւադրութիւնը տեղի չէ ունեցած:

Եր անցին ապահովութեան համար Սուլթանին ձեռք առած նախազգուշական բազմաթիւ աներեւակայելի միջոցներուն հակառակ դաւադրութեան իրողութիւն մը ըլլալը բնաւ զարմանալի չէ: Արգէն ճիշտ է որ օգոստոս 12ի նախընթաց օրերը կ'Պոլսոյ մէջ կը խօսուէր Բիւրտեքու կողմէ անոր դէմ դաւադրութեան մը կապուած ըլլալու մասին ի վրէժխնդրութիւն Ալի-Նամիլ փաշայի աքսորման:

ԱՖԻՍՆԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱՆ

Չինաստանի կայսրը նոր հրովարտակով մը արգիլած է աֆիօնի գործածութիւնը իր ընդարձակ կայսրութեան մէջ: Ըստ որում ասկէ տասը տարի յետոյ բոլորովին պիտի դադրի հոն աֆիօնի գործածութիւնը: Օրէնքներ պիտի գծուին խաշաշի մը շակութիւնը և աֆիօնի վաճառականութիւնը արգիլելու համար: Չինաստանի այս արգելքը տարբեր գնահատումներու տուարձալ եղաւ: Անգլիոյ մէջ որովհետեւ Հնդկաստանի աֆիօնի վաճառականութեան կառավարութիւնը տարին 100 միլիոն ֆր. ի չափ չա՛հ մը ունի, բայց ազատական մամուլը ընդհանրապէս հրովարտակին նպատաւոր կը խօսի: Յայտնի է թէ 1840ին Չինաստանի արշաւանքին պատճառն էր չին կառավարութեան աֆիօնի գործածութիւնը արգիլել ուզելը:

— Գիտէ՞ք Մահմուտ աղա՛, կառավարութիւնը նորապիսի դասեր կը պատրաստէ, ըսաւ Ճանվար պէկ ձնչուած ձայնով մը:

— Դա ե՞րբ... բացաքանջեց Մահմուտ աղա, որ յիսուեն անցած, պարթեւ հասակով, ալեխառն մօրուքով, բարի ու լուրջ անձ մընէր:

— Այո՛:

— Որո՞ւ դէմ:

— Սա՛ ողորմելի Ֆլաններուն դէմ:

— Դարձեա՞լ թալան:

— Չէ՛...:

— Հապո՞:

— Այս անգամ կոտորածի՞ պատրաստութիւն կայ:

— Կոտորածի պատրաստութիւն... ձիշտ է:

— Չեմ կարծեր... որովհետեւ Ֆլանները չապիքէն զրկուած կ'ապրին իրենց աւերակներուն մէջ:

— Այդպէս է... բայց այդ մե՛րկ, լըուա՞ծ ու թշուառ ժողովուրդը պիտի կոտորուի, եթէ մեր մարդիկները

կառավարութեան ձեռքը տանք:

Ամենեւի՛ն... այդ անխղճութիւնը չի պիտի կրնանք ընել, Ճանվար պէկ: Թո՛ղ կառավարութիւնը մեր վրայ յայտ չը գնէ:

— Ես ալ այդ գաղափարն ունիմ... սակայն պիտի կրնանք մեր բոլոր Աշիւթներու մէջ մտնել ու կառավարութեան սարքած ծրագիրը ջնջել: Ես՝ ամենէն կարելի խնդիր:

— Պիտի կրնանք, միայն թէ՛ ես՝ ապացոյց մը... գիտե՞նք թէ կառավարութիւնն ատանկ ծրագիր մը կը պատրաստէ:

— Այո՞, ապացոյցը ձեռքիս մէջ է:

— Ու՞ր է:

— Ահա ստի՛կ:

Ու Ճանվար պէկ ծոցէն հանելով վալի փաշայի անձնական գրութիւնը, յանձնեց Մահմուտ աղային:

(Շարունակելի)

Ապօնէլէրիմիդին պօրճա-
րընը կէսնտէրմէլէրի տէճա-
օլունուր: Բէօլէրտէ օլանլար Տօպ-
րիչաէ Մ. Սիսակեանա վէ Սի-
լիստրէտէ Մ. Արթաքի Մարգիս-
եանա էօտէյէ պիլիլիլէք:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹՈՒՐԿԻԱ

Սթանպօլ 29 սեպտ.

Էլվէլէրի Դիւն Էտիրնէյէ կէսն-
տէրիլտի չապուգ— աթէլլի պէշ
պաթէրիա թօրլար, 384 աթլար
վէ 16 վալիս մուհիմմաթ:

Պապը Ալիյէ իշար օլընտըզընա
պիւնաէն, Շըքօտար վիլայէթիւնտէ
Գրօթօտա պէօյիւկ իլթիլալ զու-
հուր իթմիշ:

Քէզա Պապը Ալիյին պէյանը
իւզրէ, Եէնիճէտէ պուլկար իլ-
թիլալճըլարըն պիլ պէօյիւկ
գօմըլօսը քէշվ օլունմուշլար:

Մանաստըրա եագըն Պարիք-
խանէ նամ մահէլտէ պիլ րոււ
չէթասը 5 պուլկար գաթլ իթ-
միշ վէ պիլ քիւշիւկ գըզ եարէ-
լէմիշ:

Պուլկարիատան Բոււլարըն
հիճրէթի տէվամ իթմէքտէ տիլ
օնլարտան պիլ թագըմը պուրա-
տա գալմագտա վէ տիկէրլէրի
Եուլանիստանա կիթմէքտէ տիլ-
լէր:

— Ալպանիանըն հիւքիւմտարը
օլմագ հալէս ու իտտասընտա
պուլընան, վէ պու մագսէտլէ
Արնավուտըզը թիւրքլէրին
հիւքմի ալթընտան գուրթարմագ
զայրէթիւնտէ օլան բրէնս Ալատրօ
Գասթրիօթա շու սըրա պիլթիւն
Պալգան էյալէթլէրին կէզուպ,
իլթիլալ րէյիսլէրի իլէ պիլ
իլթիլալ թէշքիլ մթմէկէ չա-
լըշմը օլըզը կիպի, կէշէն հաֆ-
թա թէպտիլի գըլաֆէթլէ Սօ-
ֆիայա տաիլի կէլմիշ վէ պուլկար
գօմիթա րէյիսլէրի իլէ կէօրիւ-
չիւկ իլթիլալ թէքլիթ իթմիշ
վէ թիւրք—պուլկար մուհարէ-
պէսի էսնասնտա 50—60,000
բիւրսիւհ Արնավուտլարլէ եար-
տըմագ գօշմագ վատ իլլէմիշ: Հալ-
պուքի պուլկարլար լիսանէն օլան
պու վատը էսասըզ ատտ իտէրէք,
անա էհէմմիյէթ վէրմէմիշլէր:

Հիւքիւմէթ Գասթրիօթանըն
Սօֆիատա պուլընտըզըն տույ-
մաօրնտա պիլ միւշքիւլաթը սի-
յասիլլէյէ մահէլ վէրմէքսիլին
կիթմէսիւնի թալսիլլէ իթմիշ Պու-
նուն իւզէրինէ բրէնս Ալատրօ
Գասթրիօթա Բարիլլէ կէլմիշ:

— Աճէմ-թիւրք սիւնօր մէսէլէ-
սիւնտէ թիւրքիա Աճէմիստան
թօրաղընը իշալ իլթմիշ օլտըզը
իշիւն Բուսիա ինկիլթէրանըն
րէյի իլէ թիւրքիայա գարշը
թէշտիտաթտա պուլընաճագ
ալըր:

ՏԱԽԻԼԻԷ

Փիլիպէտէքի պէօյիւկ միթին
կին գարարը իւզրէ, միքթէպլէր
նիզանմամէսիւնին օնունը մատ-
տէսիւնի պու սէնէտէն իլթիպարէն
իճրա իթմէք իշիւն մէճիլիսի վիւ-
քէլա գարար վէրմիշտիլ: Իշպու
մատտէ մուճիպլինճէ խրիսթիան
պէքթէպլէրի շու շարթլարա
թապի օլաճագլար:

1) Վարժապետ վէ վարժուհիլէ-
րին պուլկար թապասը օլմալա-
րը:

2) Եէտլէրինտէ չահատէթնամէ
եախօտ տիլըմա պուլընմալը:

3) Մէքթէպլէրտէ իլթմէրին
պուլկար լիսանը իլէ թէտրիսի,
եախօտ պուլկարճա իշիւն տէրս
սաաթլարըն արթըրըմալը:

4) Պիլթիւն Բոււ մէքթէպլէրին
յուլնվարտէն իլթիպարէն հիւ-
քիւմէթտէն նասպ օլընաճագ պիլ
միլթէթիլին նէզարէթի ալթըն-
տա պուլընմալարը:

5) Մէքթէպլէր Բրօկրմալարըն,
տէրս քիթապլարըն վէ խարի-
թէլէրին մէարիթ նէզարէթիւն-
տէն թաստիգ օլունմուշ օլմալա-
րը:

Շիմտիլիկ պու շարթլարըն
եալընը Բոււ մէքթէպլէրինտէ
թաթպիլի իճրա օլընաճագ
գարարիլի տիլ:

— Սեպտ. 13 տէ Պալգանտա 10
սանթիմէթրօ գար եաղմը օլտը-
զը թրուեան գասապասընտան
պիլտիլիլլար:

— Ասքէրի մանէվրալար սեպտ.
15 տէ պաշլամըն տըր: Ֆէխամ-
բրէնս շախսէն ասքէրին գօման-
տասը տէրէօհտէ իլթմիշ էճնէպի
աթաշէլէրի տալթիլ օլունմուշ-
լար:

Մանէվրա իտէն ասքէրլէր ի-
քի ֆըրզայա թագսիմ օլունմուշ,
պիլթիւն ասքէր՝ 41 թապուր
բիւնտէ, 18 պէօյիւկ թօրճու
(72 թօրլէ), 12 պէօյիւկ սիւվարի
(4500 աթլէ):

— Սօֆիա-Վաւնա չըմէտըքէր
բօսթա մէմուրը Գաղանը 23
եաշընտա Սլալչօ Բիւրօլ զըրաթ
պանգասը թարաֆընտան Վիտին
վէ Բահօվա չէօպլէրինէ կէօնտէ-
րիլէն 190,000 ֆրանգը չալուպ
գալմը օլտուղու կաղէթալար
եաղըյօր: Խըրօզ Սերպիայա գաշ-
մը զանն օլունիլլար:

ԲՈՒՍԻԱ

Քրօնշթատ մահքէմէի ասքէ-
րիէսի հէր կիւն եիւզլէրճէ քէսա-
նը մահքիւմ իտէյօր: պու սէ-
ֆիլլէրին չօղը պահրիլլէ ասքէր-
լէրի տիլ: քի ըսեան սէպէպի
իլէ իտամա, էպէտի մահպուսի-
լէթէ վէ սայիլ աղըր ճէզալարա
մահքիւմ իտէյօրլար:

— Չարըն Չարսքօսլօտաքի
սէրայընտա եանըն զուհուր ի-
տէրէք բէք չօղ գըլմէթլի չէյ-

լէր եանմըն տըր:

— Պագուտա «Պէրլին» վէ
«Սէվաստաբօլ» նամ օթէլլէրի
ասքէր թարաֆնտան թոքա թու-
թուլմուշ օլտըզը Բէթէրսպուրկ-
տան պա թէլէկրաֆ պիլտիլիլի-
եօր:

— Բէթէրսպուրկտա Բուս-Չին
պանգասընտա եանկըն զուհուր
իլթմիշ: Փագաթ նագըտ ագճէ վէ
քեաղըտլար գուրթուլմուշ:

— Սօն կիւնլէրտէ Բէթէրհօլ
սէրայընտա եէտի քիշի թուլթու-
մուշտըր:

Կ Ի Ր Ի Տ

Մ. Չայմիսին Կիրիտէ գօմիսէր
թային օլունմասընա գարշը Պա-
պը Ալի բօթէսթ իտէրէք, Կի-
րիտէ վալի նասպ իլթմէք հագգը
քէնտիսիւնին օլտըզըն վէ պի-
թարաֆ տէվլէթլէրտէն պիլրինին
մէմուրը նասպ իլթմէք միւնա-
սիպ իտիւկիւնի պէյան իլթմիշ:
Փագաթ պու ճիւմլէ իլէ պէրա-
պէր տէվլէթլէր քէնտի գարար-
լարըն եանի Մ. Չայմիսին նաս-
պըն Պապը Ալիյէ բէսմէն պիլ-
տիլտիլլէր:

— Ատանըն պիլ չօղ թարաֆ-
լարընտա թէքրար իլթիլալ ի-
մարէլէրի կէօրիլլար: Կիրիտ-
լիլէրին պիլ գըսմը Մ. Չայմիսի
ատայա գապուլ իլթմէմէք իշիւն
նիւմայիլ իտէճէքլէր կէօրիւնի-
յօր: պուլկար բրէնս Եօրիլլիլ իս-
թէյէնլէր օլմալը տէվլէթլէր
բրէնս պիլ նէվ ճէպրի սու-
րէթտէ իլթիլալ իլթիլտիլլէր:

Բրէնս Եօրիլ Կիրիտտէն գա-
թիլէն չէքիլուպ կիթմէսի միւ-
նասիպլէր Բիւրէյա վասըլ օլ-
մասընտա օրատա էհալիտէն վէ
Եուլան հիւքիւմէթտէն բէք մու-

թանտան սուրէթտէ գապուլ օ-
լունտու:

ԻՆԿԻԼԻԹԷՏԱ ՊԱԿԱՆՏԱ

Ինկիլիզ էտիպլէրինտէն Մ.
Ալթրէտ Սթէէտ Պէլկրուտա կէ-
լուպ, սըրպ հիւքիւմէթինէ պիլ
ինկիլիզ սիւնտիգասը թարաֆնտան
պիլ ճէթլէլ թագտիլի իլէ, թը-
րանսպալգանիք պիլ ուզուն չը-
մէնտըքէր եարմագ իշիւն իլթի-
յալ իսթէմիշ տիլ: պու խաթթ
Գլատօվատան նիշ թարիլլի իլէ
թիւրք սիւնօրըն կէշուպ Ատրիա-
թիգ տէնիլլինէ էնէճէք տիլ:

Քէզա Մ. Ալթրէտ տիլէր պիլ
սիւնտիգա նամը իլէ ճէսիմ պիլ
էթ ֆապրիգասը թէէսիսի իլթի-
ալ իսթէմիշ տիլ: պու ֆապրիգա
100,000 հայվան սարթընը թա-
ահիւր իտէյօր:

ԻՐԱՆԻՆԻՔԻ պատասխանները

Սօֆիա Գ. Կ. — Հաճեցէկ դուք ալ ձեր
պարզը եւ խոստումը կատարել:

Սուլիմա Տ. Խ. Խ. — Ստացանք Յո-
վակիմի 16 ֆր. Կիւքը յանձնեցինք
ձեզ ծանօթ տիկնոջ որ ձեզ զրկէ:

Ֆայլուս Ս. Գ. — Ձեր նոր հասցէով կը
շարունակուի թերթին ազաքումը:

Մ Շ Ա Կ

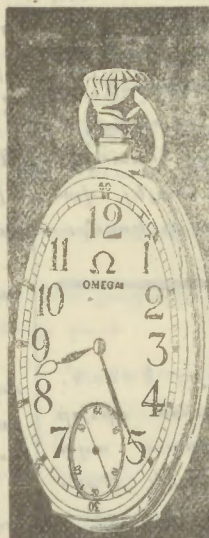
Օրաթիւթ քաղաքական, գրական

Բաժնեկիւնը՝ Եւրոպայի համար 30 ֆր
Ամերիկայի համար 6 տոլար, Պարսկաս-
տանի եւ Ռուսաստանի համար 10 րուպ-
լի տարիական:

Հասցէ՝ Խմբագրութիւն «Մ Շ Ա Կ»-ի
(Կովկաս) Թիֆլիս

Одговорникъ А. Курбетиянъ

печатница Д. Тодоровъи С. не—В» на

OMEGA

CHRONOMETER

ՅԱԿՈԲ ԹՕՍՊԵԼԳԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԱՌՆԱ

Բարիգու. Ժընէվի եւ Պուլքսէլիցուցահանդէսներուն մէջ մեծագոյն պարգեւներ
ստացող ու համաշխարային գնահատման բարձրագոյնին արժանացող այս Ժամա-
ցոյցի գործարանը «ՕՄԵԳԱ» իրօք իր անունը արդարացուցած է իբր ճարտա-
մարտ: Եստը կատարելագործութեանց վերջին աստիճանին ՕՄԵԳԱ ին հասցնող
հա ատուութիւնն է:

Այս հաշակաւոր Գործարանին ներկայացուցին է Տ. Յակոբ Թօսպըլգեանի վա-
ճառատունը, ուր կը գտնուին «ՕՄԵԳԱ» ժամացոյցներու բոլոր տեսակները, օսկեայ,
արծաթեայ եւ պողպատեայ ամեն չափէ ու մեծութենէ: Գրեթէ ԶԱՓԱԻՌՈՐ:

Կը գտնուին նաեւ Պուլկարիոյ բոլոր կարեւոր պիւնաւաճառներու եւ ժամո-
գործներու քով: